

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Peccatis Et Gratia

Vindalium, 1646

Sectio III. An peccatum sit in intellectu.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38789

DE PECCATIS. CAP. IX. 103
occursum, tam subito excitatur imagina-
tio turpis, ut impossibile sit vel eam, vel
motum sensualitatis, ex ea naturaliter
resultantem, praeuenire; ut vel ipsa ex-
perientia ostendit, etiam in viris sanctif-
simis, qui cum Paulo sentiunt aliam le-
gem in membris suis, legi mentis suae
repugnantem. Quomodo autem praecep-
tum, Non concupisces, debeat intelligi,
dictum est ubi de gratia.

SECTIO III.

An peccatum sit in intellectu.

CONCLUSIO I.

Peccatum potest esse in ratione.) Pro-
batur ex art. 5. nam peccatum cuius-
libet potentiae consistit in actu illius, ex
dictis; habet autem ratio duplicem actum,
vnum secundum se, in comparatione ad
propriam obiectum quod est cognosce-
re aliquod verum; alium autem inquan-
tum est directiva aliarum virtutum. Et
vtrouque modo peccatum est in ratione,
primo quidem, quando errat in cogni-
tione veri circa id quod potest, & debet
scire; secundo vero, quando inordinatos

actus inferiorum virium vel imperat, vel non coercet. Hæc porro intelligenda sunt, iuxta superius dicta, ut scilicet actus intellectus, qui sunt peccata, cum non sint liberi, nisi dependenter à voluntate, non sint etiam formaliter mali, nisi denominatiue à malitia quæ residet in voluntate.

Nota 1. ex art. 6. peccatum morosa delectationis esse in ratione, ut ex iam dictis colligitur. Peccatum enim est in ratione, quando deficit in directione humanorum actuum, at potest ratio duobus modis deficere, in directione passionum; vno modo quando imperat illicitas passiones, alio modo quando non reprimat motum inordinatum, quem iam aduertit excitatum, sed circa illum immoratur. Vnde dicitur delectatio morosa, non à mora temporis, sed quia ratio circa eam immoratur.

Nota 2. ex art. 7. consensum in actum tribui rationi superiori, consensum vero in delectationem, rationi inferiori. Quod probatur, supponendo 1. consensum dicere iudicium aliquod rationis practicæ, de agendis. 2. in omni iudicio ultimam sententiam pertinere ad supremum iudicatorium. 3. actus humanos posse regulari per regulam rationis humanæ, quæ sumitur ex creatis, & per regulam legis

DE PECCATIS. CAP. IX. 105
æternæ, quæ est superior. 4. quando de
pluribus iudicandum est, finale iudicium
esse de eo quod ultimò occurrit. 5. in
actibus humanis ultimò occurrere actum
ipsum, ipsam verò delectationem esse
præambulam ad actum. Ex his intentum
concluditur, nempe consensum in actum,
esse in ratione superiori, ad quam supre-
mum iudicium spectat; consensum autem
in delectationem in ratione inferiori, ad
quam iudicium inferius pertinet.

Porro hæc ita intelligenda sunt, 1.
vt quamvis vtraque ratio & ad actum, &
ad delectationem concurrat, consensus
in actum, specialiter approprietur ra-
tioni superiori, & consensus in delecta-
tionem, rationi inferiori. 2. vt consensus
non sit à ratione elicitiuè (sic enim à
sola voluntate procedit) sed tantum im-
peratiuè seu directiuè. 3. vt delectatio
quæ est in imaginatione, sit præambula
ad actum cum econtrà quæ est in exe-
cutione, sequatur ex actu.